

■ Hvordan reagere på hatprat?

● LÆRINGSMÅL

- Øke forståelsen for hva hatefulle ytringer er og hvordan det rammer
- Reflektere rundt ulike strategier for å reagere på hatefulle ytringer
- Styrke holdninger som ansvarlighet og åpenhet for mangfold.
- Styrke ferdigheter som kritisk tenkning, kommunikasjon, empati og samarbeidsevne.
- Økt bevissthet om menneskerettigheter og verdier som ytringsfrihet, mangfold og rettferdighet.

TIDSBRUK: 30–45 minutter

ANTALL DELTAKERE: 15–30 stk

NØDVENDIG UTSTYR:

5 skilt med ulike alternativer til å reagere (IGNORER, RAPPORTER, FORTELL VENNER, SVAR, ANNET).

FORBEREDELSE

Skiltene plasseres på gulvet på ulike steder i et rom, med litt avstand mellom.

Tenk igjennom hvilke påstander som passer/ikke passer for gruppen du skal gjennomføre aktiviteten med:

- Er gruppen trygge på hverandre, og vante til å diskutere med hverandre?
- Er det noen temaer som vil skape sterk debatt? Hvordan vil du håndtere det?
- Les introteksten til dette kapitlet.

● FREMGANGSMÅTE

INTRODUKSJON

1. Begynn med å fortelle at nå skal vi lære litt om hva hatefulle ytringer er og utforske muligheter for hvordan vi kan reagere på hatefulle ytringer. Spør deltakerne hva de tenker på når de hører begrepet «hatefulle ytringer». Be dem diskutere det i små grupper.
2. Spør om noen vil fortelle hva de har snakket om. Benytt definisjonen fra introteksten i dette kapitlet.

HOVEDDEL

3. Gå igjennom de ulike alternativene (IGNORER, RAPPORTER, FORTELL VENNER, SVAR, ANNET), snakk med dem om hva de ulike innebærer, hva de tenker om det. Hvem kan man snakke med, rapportere til, hvordan gjør man det? La dem gjerne komme med eksempler.
4. Forklar at du nå skal lese opp en og en tenkt situasjon, og til hver situasjon skal deltagerne tenke igjennom hvordan de ville ha reagert i den situasjonen. Be dem stille seg ved det alternativet (skiltet) som passer dem best. Fortell deltakerne at det ikke nødvendigvis er noen riktige svar, for det er mange måter en kan reagere på. De kan også flytte seg underveis, dersom de endrer mening.
5. Etter at alle har plassert seg ved et skilt, la dem få 2–3 minutter til å diskutere med de andre som har tatt samme posisjon, hvorfor de vil gjøre dette i akkurat denne situasjonen.
6. Spør noen på hver gruppe:
 - Hvorfor har du stilt deg her?
 - Hvordan kan du rapportere/hva kunne du har svart/hvorfor ignorere/hvilke andre alternativer finnes det?
 - Dersom noen stiller seg ved skiltet «ignorere» gjentatte ganger: Finnes det tilfeller hvor det beste alternativet er å ignorere det som blir sagt? Finnes det andre tilfeller hvor det ikke er lurt å ignorere hatefulle ytringer?

- Dersom du hadde vært den som mottok hatefulle ytringer. Hva skulle du ønske at andre gjorde?
 - Er det uproblematisk å kalle en person «jøde» om du vet at han/hun ikke er jøde, eller en person for «homo» om du vet at han/hun er heterofil? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Har noen lyst til å bytte plass etter å ha hørt begrunnelsen til de andre gruppene?
 - Hvis ja, hvorfor vil du bytte?
7. Be deltakerne samtale seg i midten igjen, les opp en ny påstand, og la dem plassere seg på nytt, få litt tid til å prate seg imellom osv.

AVSLUTTENDE REFLEKSJON

Forslag til spørsmål:

- Hvordan synes dere denne aktiviteten var?
- Var det noe som overrasket dere?
- Hvorfor tror dere vi gjorde denne aktiviteten?
- Hva kan være konsekvensen hvis vi ikke reagerer på hatefulle ytringer?
 - o Konsekvenser for den som mottar hatefulle ytringer i et enkelttilfelle?
 - o Konsekvenser for samfunnet generelt: hva skjer når hatefulle ytringer normaliseres?
- Kan det å reagere på hatefulle ytringer knyttes til det å være en god medborger?
- Kan dere bruke noe av det vi har snakket om i hverdagen deres?

Situasjoner (velg ut noen fra lista under, eller lag egne):

1. En som heter Per og går i klassen din har lagt ut en video av seg og kjæresten sin som heter Thomas på TikTok. Noen har kommentert «Jævla homo» under bildet. Hva gjør du?
2. Du står sammen med en gruppe venner i køen i kantina når du overhører to gutter snakke til en jente og bruker ordene hore, slut, billig og fitte. Hva gjør du?
3. Du er tilskuer på en fotballkamp, og det er akkurat dømt straffe til det andre laget. Hun som står ved siden av deg roper til dommeren «hallo, svarting, har du ikke øyer eller?»
4. En av vennene dine, som har polske foreldre, får plutselig en sms fra et ukjent nummer; «Ta med deg coronaen tilbake dit du kommer fra, din kakkerlakk». Hva gjør du?
5. Du skal på håndballtrening og når du kommer inn i garderoben ser du at noen har tegnet et hakekors på et av skapene. Hva gjør du?

6. Spør deltakerne om de har vært i en situasjon hvor de var vitne til hatefulle ytringer. Det kan være en situasjon hvor de visste eller var usikre på hva de skulle gjøre. Om noen kommer på en slik situasjon kan du be dem gjengi den, og så kan de andre få reagere på situasjonen.

PASS PÅ!

Denne øvelsen kan føre til høy temperatur, for eksempel dersom noen sier at de er enige i en av ytringene. Hvis du frykter dette og er usikker på hvordan du skal håndtere det, kan du vurdere å heller gjennomføre øvelsen «De viktige ordene».

Et tips kan være å lage noen spilleregler hvor hvordan dere skal opptre mot hverandre før dere setter i gang. Da kan det bli tryggere å delta, og lettere å si ifra dersom noen går over streken.

ØNSKER DU Å KNYTTE ØVELSEN TIL 22. JULI?

I samtalen om konsekvenser av hatefulle ytringer kan man snakke om sammenhengen mellom hatefulle ytringer og hatvold. Det er ikke alle hatefulle ytringer som fører til hatvold. Men når hatvold blir begått, så skjer det som regel i en kontekst med hatefulle ytringer.

Dere kan også samtale om hatefulle ytringer mot overlevende fra terrorangrepet på Utøya, og hvilke konsekvenser det kan ha.